СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 275. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 24-го листопаду, 1936. — VOL. XLIV. No. 275. Jersey City, N. J., Tuesday, November 24, 1936. THREE CENTS

ВІДКЛИКАЮТЬСЯ ДО ПРЕЗИДЕНТА В МОРЯЦЬКІМ СТРАЙКУ

ВАШИНГТОН.—Страйк моряцької обслуги кораблів почав уже свій четвертий тиждень. У міру цього, як підприємства почали набирати робітників на місце страйкарів та випускати на море кораблі, страйкарі скріпили свої заходи до обхоплення всеї обслуги кораблів загальним страйком.

Бизнесові круги відкликуються до президента Рузвелта, щоб він приложив старань до покінчення страйку, що коштує підприємців тисячі долярів кожного дня.

Тимчасом президент Рузвелт, що виїхав на воєннім кораблі на мирову конференцію до Буенос Айресу, в Аргентині, вже доїжджає до рівника.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ СВАРКОЮ.

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина).—Перше повне засідання Народньої Конференції за Мир, зорганізоване аргентинськими фемінистками, довело відразу до три-годинної сварки за формальне питання видення зборів.

Справа зайшла за те, як установляти конференційні комітети: чи з президії, чи виборами на конференції. По завзятій дебаті рішено дати президії право встановити комітети.

ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА НА ЗБОРАХ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ТАМПА (Флорида).—Боротьба між виконним урядом Американської Федерації Праці та „Комітетом для Промислової Організації" приносить на кожній сесії конвенції Американської Федерації Праці якусь нову подію. В неділю президент „Інтернаціональної Типографічної Юнії" заявив, що ця організація відступить від Федерації Праці, якщо виконний комітет Федерації буде далі карати юнії за попирання „Комітету для Промислової Організації".

Друкарська юнія вважає, що таке карання є нарушенням самих основ Федерації, на які згодилися юнії при організуванню Американської Федерації Праці в 1886-тім році.

ЗАПОВІДАЄ НЕДОСТАЧУ МЕШКАНЬ.

ТАМПА (Флорида).—Лангдон Пост, комісар мешкань у Ню Йорку, говорив тут на зборах Робітничого Інституту, скликаного Американською Федерацією Праці, про стан мешканевої справи в місті Ню Йорку. Бесідник заповідав, що вже в найближчім часі Ню Йорк відчує дуже болючо недостачу мешкань.

Пост говорив, що недостачі мешкань зможе приватний бизнес зарадити лише за допомогою федерального уряду.

НЕБУВАЛИЙ ГРАБІЖ.

НЮ ЙОРК.—У домі під ч. 567 на Вест 149-тій вул. доконали грабіжники небувалого взлому. Бандити зайшли до цього 6-поверхового дому, звязали його обслугу, заступили обслугу своїми людьми і, як ці сповняли всяку роботу, потрібну для обслуги дому, як огрівання дому, вдержування руху на підоймі, тощо, грабіжники пробили підлогу в одному порожньому мешканню, дісталися крізь діру до ювелірської крамниці, розбили в ній огнетревалу касу й забрали з неї дорогоцінности вартости 6,000 до 8,000 долярів.

Один з грабіжників, що, вбравшися в уніформ звичайного обслугача підойми, вдержував рух на підоймі, заробив навіть від одної „комірнички на чай" за те, що помагав їй і дитині.

ГРАБІЖНИК ПРИЗНАВСЯ ДО 150 ГРАБІЖІВ.

НЮ ЙОРК.—У повітовім суді в Флошингу поставлено як підозрілого за крадіжі 37-літнього Герберта Квінсі О'Стина, котрого поліція арештувала по завзятій бійці з суперінтендентом дому й поліцією. Поліція каже, що О'Стин признався їй, що він покінчив Джорджійський університет і займався вломами в Ню Йорку та досі ограбив 150 до 200 мешкань.

ЦЕРКВИ ЗА ДОПОМОГУ ВТІКАЧАМ З НІМЕЧЧИНИ.

НЮ ЙОРК.—У неділю зполудня відбулося тут у Колегіяльній Реформованій Церкві віче в справі допомоги для втікачів з Німеччини, влаштоване „Американським Християнським Комітетом для Німецьких Утікачів". На вічу промовляв між іншими єпископ єпископальної церкви, Менинг, та протестував проти переслідування християнства в комуністичній Росії й націстичній Німеччині.

Комітет, що влаштував віче, постановив зібрати $400,000 на допомогу втікачам з Німеччини, котрі нині перебувають у ріжних краях Европи, а числять разом 14,000 осіб.

СКОНФІСКУВАЛИ 60 БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КНИЖОК.

З наказу адміністраційних властей заняли в Польщі численні книжки й брошури, надіслані останніми часами у ССР. Сконфіскували 60 ріжних книжок у ріжних мовах. М. і. сконфіскували книжку голови ради нар. комісарів, Калініна, й дві книжки п. н. „Життя й боротьба рільних робітників у Польщі" й „Польські селяни й їхне життя". На головній пошті в Варшаві задержали транспорт брошур зі статутом „Ленінського Союзу Молоді".

ПЕРЕД ЗНЕСЕННЯМ ПРИСЯГЛИХ СУДІВ У ГАЛИЧИНІ.

В міністерстві справедливости виладжують проект закону, що торкається зміни деяких приписів закону про організацію судівництва і кодексу карної та цивільної процедури. Проект передбачає знесення судів присяглих на терені Галичини та цілковиту уніфікацію в цілій державі. Слід ствердити, що новий конституційний закон не вводить ані судів мирових ані присяглих.

ПЯТИЙ ДЕНЬ У ЛЕТАРГУ.

У Варшаві 54-літня Л. Антоневська внаслідок браку засобів до життя напилася веронелю. Її перевезли до лічниці. Від чотирьох днів вона безупинно спить, так, що мусять її штучно відживляти. Летарґ треває вже пятий день.

ВІДГРИЗ НІС ЖІНЦІ.

До амбуляторії Суспільної Обезпечальні в Варшаві зголосилася закрівавлена жінка, Софія К., експедієнтка з професії. Пацієнтка мала зранений ніс так, що ледви держався на шкірці. Виявилося, що на неї напав її покинений муж. Він хотів її опоганити, щоб нікому не подобалася.

ІДЕАЛОМ ЯПОНКИ Є ГРУБИЙ МУЖ.

В Токіо є окремі школи для кандидаток до подружого життя. Перед кількома тижнями професори таких „гімназій" перевели анкету на тему подружих справ. Більшість слухачок заявила, що єдиною їх мрією є вийти замуж за мужчину, що добре заробляє, що має власне мешкання і що важить коло 85 кг. Японія це рай для грубих мужчин. Справу подружої вірности вирішили згадані слухачки також цікаво. Половина виявила тут повну байдужність. Вони казали, що власний дім, вигоди, діти винагородять хвилеву прикрість, спричинену зрадою чоловіка. Ледви пять відсотків заявили, що зрада була би причиною розводу. Ледви меншість заявилася за подружжя з любови. Подавляюча більшість найрадше повірила б свою долю посередникам-сватам. Всі волять життя в селі як у місті. 40 відсотків абітурієнток оцінили дохід мужа щонайменше на 50 долярів місячно. 20 відс. майбутніх жінок мріють, щоб мужі дозволили їм хоч тричі на місяць піти до кіна. Щодо дітей, то більшість висловилася за „трійку". Тільки одна слухачка „школи суджених" рішила в подружжі привести на світ 13 дітей.

ДОКУМЕНТИ З 1918-го РОКУ.

Московська „Правда" оголошує документи з часів окупації України німецькими військами 1918-го р. Між іншими на увагу заслугує телеграма ч. 1,362, датована в Бадені 29-го березня 1918-го р., про поділ України між Німеччиною й Австро-Мадярщиною. Ця телеграма є строго довірочна.

ПРОСИТЬ НА СЕБЕ КАРИ СМЕРТИ.

Перед окружним судом у Луцьку на виїздній сесії у Ковлі відповідав за вбиство своєї жінки селянин з села Датинь на Ковельщині, Адам Морозюк. Суд признав винуватим Морозюка в убивстві своєї жінки в травні ц. р. і засудив його на досмертну тюрму та позбавлення всіх прав назавжди. Після проголошення присуду вбивник встав і запитав, чи в своїй апеляції може просити про кару смерти. Ціла ця справа мала сексуальне підложжя.

КОМУНІСТИЧНА БУЧА.

На забаві, що її уладив в Болехівцях, пов. Дрогобич, місцевий кружок „Рідної Школи", комуністи зчинили бучу. Комуністів намагалися прогнати національна молодь і прийшло до бійки, яку закінчила інтервенція поліції. Тому, що ведеться слідство, ніяких подробиць про цей черговий виступ комунарів не можемо подати. — („Діло").

СКАЖЕНИЙ КІНЬ.

Скажений кінь покусав у Переволоці коло Бучача кілька осіб і кільканацять штук худоби. Як виявилося, кінь був в останній стадії скаженини. Тоїж днини хоре звіря згинуло.

АНТИЛЬОПИ В КЛІТКАХ ЗАЙНЯВ КОМОРНИК.

Один варшавський коморник заняв у зоольогічному городі чотири живі антильопи в клітках. Причина цього виступу коморника — спір між громадою Варшави й одним підприємцем, який займається трансакціями екзотичних звірят. Антильопи оцінили на 1,100 зл. Як спір не покінчиться, то продадуть антильопи на ліцитації.

НАЙБІЛЬШИЙ В ЕВРОПІ ЧИНШОВИЙ ДІМ.

У Лондоні недалеко парляменту стане незабаром велитезний бльок чиншових мешкань, найбільший з усіх, що досі є в Европі. Він буде складатися з 1,250 мешкань, два, три й чотири-кімнатних, призначених для середньо-заможних родин. Це буде наче мале містечко. В будинку побудують поштово-телеграфічний уряд, пливацький басейн, критий корт, великий косметично-фризієрський сальон, вкінці гаражі, обчислені на кількасот самоходів. У новому домі заінсталюють тисячу телефонічних апаратів. Щоб не було ніякого гомону, виложили стіни й стелі верствою коркової маси, що прининяє всякого роду відгомони. Цілий бльок буде складатися з 16 менших будинків, відділених від себе городцями.

25 БУДИНКІВ ПІШЛО З ДИМОМ.

В Урожі, коло Дрогобича, спалахнула пожежа. Вітер роздув її вмить дуже широко. Вогонь запрожував цілому селу. В помочі брали участь пожежні сторожі з Дрогобича, Борислава, Самбора й Підбужа. Вогонь зльокалізували. Пожежа повстала в загороді Івана Щербана. Згоріло 19 мешкальних домів, 4 стодоли і стайня. Згоріло звезене збіжжя, живий і мертвий інвентар. Шкода є 20,000 зл.

НАПАД У ВИДІ РЕВІЗІЇ.

В Орихівчику, повіт Броди, ввійшли якісь люди коло півночі до мешкання Олени Саґан і представилися як ревізори, що мають шукати сахарини. Хоч господиня заявила, що сахарини не має, згадані напасники зачали добиратися до її куфра. Тоді Саґанова вискочила крізь вікно й зачала кричати помочі. Грабіжники втекли. Один з них стрілив на пострах з карабіну. Незабаром напасників схопили. Це три молоді зарібники. В одного з них знайшли предмети, що походять з крадіжу в кооперативі.

БОРОТЬБА З ДОРІЖНЕЮ В СТАНИСЛАВОВІ.

У звязку з тим, що станиславівські купці не держаться устійнених цінників і підбивають самовільно ціни артикулів першої потреби, спеціяльно делеґовані урядовці станиславівського воєвідства з поліційними органами перевели в місті контролю. Вислід був такий, що до старости привели 36 власників пекарень, торговців печивом і купців, яких покарано грівнами від 5 до 200 зл. До приборкання самоволі продавців артикулів першої потреби староста визначив урядовців, які разом з поліційними органами пильнують, щоб купці держались устійнених цінників і виставляли ціни на артикули першої потреби. Хто цього не робить, буде з місця покараний.

СКАЖЕНИНА.

У Волі Рафалівській, у мазовецькому повіті, вкусив 15-літнього В. Ковальчука, сина тамошнього селянина, скажений пес. На цей випадок не звернув ніхто більшої уваги. Недавно хлопець дістав атаки скаженини. Його перевезли до державного заведення гиґієни, а відти до лічниці. Там він помер серед страшних мук.

МАЛОЛІТНІЙ КОМУНІСТ.

Окружний суд у Замості засудив на уміщення в домі поправи 17-літнього Берка Айденкопфа, що управляв комуністичну акцію.

БОРОТЬБА З НЕБІЖЧИКАМИ.

Невикриті покищо справники збезчестили жидівський цвинтар у Кельцах (Польща). Ушкодили коло 60 нагробників, у тому 30 мистецьки найцінніших зовсім звалено й знищено. Коло 30 інших нагробників спрофановано, запечищено й ушкоджено. Управа жидівської громади звернулася до прокуратора з вимогою повести слідство.

ПОЛЬСЬКА ВЛАДА АРЕШТУВАЛА АМЕРИКАНСЬКУ ГОРОЖАНКУ

КРАКІВ.—Польська поліція арештувала в Кракові американську горожанку Катерину Лішкову й, зробивши в неї трус, відобрала їй $600, які вона мала заховані в черевику. Закидають їй, що вона пачкувала за границю доляри, що тепер, згідно з новою монетарною уставою в Польщі, заборонено. Лішкова оборонялася тим, що вона грошей не пачкувала; гроші заховала в черевик тому, що боялася грабіжу. Американський консуль виїхав на місце, щоби провірити справу.

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКІ ДРАЧКИ.

БЕРЛІН.—Польська делеґація, що прибула до Берліна, щоб видобути в німецького уряду заплату за перевіз німецьких поїздів через данціґський коридор, відіде назад з порожними руками. Німці не хочуть заплатити готівкою, тільки кажуть брати полякам від них товари. Коли поляки не захочуть брати як заплату товарів, то Німеччина побудує спеціяльні товарові кораблі і перевозитиме свої поїзди і вантаж до Східної Прусії морем. Суми, що їх німці винні полякам, уже доходять до кільканадцятьох міліонів злотих.

ВІДНОШЕННЯ ЛЮДЕЙ ДО „СТАХАНОВЦІВ".

КИЇВ. — „Правда" доносить, що Марина Гнатенко, відома українська „стахановка", яка своєю ревністю добилася до того, що на її участку в колхозі буряки видали 500 сотнарів з гектара, попала у велику неласку села і решти людей, з якими вона працює в колхозі. Люди відносяться до неї з ненавистю, а навіть роблять їй усякі пакості. Гнатенко, якій свого часу совєтська преса зробила була велику рекляму, та яка навіть була на авдієнції у Сталіна, так перенялася своєю ролею „стахановки", що хотіла всім показати, що не лише 500, але 700 сотнарів цукрового буряку можна добути з одного гектара. Та коли прийшлося обчислювати збір, то заряд колхозу начислив їй усього 280 сотнарів. Марина тепер жаліється і каже, що люди в колхозі, як теж цілий заряд, не люблять її і через те начислили так мало.

СМЕРТНИ ПРИСУД НА СОВЄТСЬКИХ ІНЖИНІРІВ.

НОВОРОСИЙСЬК. — Совєтський трибунал засудив на смерть 8 копальняних інжинірів совєтського походження, а одного німецького. Їм усім закидається саботажі в копальнях. За звідомленнями совєтської преси, німецький інжинір Стіклінг признався до вини, як також сказав, що до саботажів намовляв його німецький консуль у Києві. Німецький амбасадор у Москві вніс гострий протест проти засуду, кажучи, що вина Стіклінга ще не є доказана. Він домагався стримання виконання засуду й поновного суду.

БОРОТЬБА ЗА МАДРИД.

МАДРИД. — Боротьба між революціонерами і лівими за посідання Мадриду продовжується. З огляду на дощі впродовж кількох днів літаки револьоціонерів не бомбардували міста. Ведуться завзяті бої в околицях університету. Дві колюмни революційних військ, під проводом ген. Хосе Варелі, розпочали наступ з полудневого боку міста. Наступ дотепер розвивається для них корисно. На поміч еспанським лівим прибула до міста дванацята, добре озброєна чужинецька бриґада. Обчисляють, що в теперішню пору є в Мадриді по стороні лівих 20,000 чужого війська, головно московських, чеських, французьких, а навіть німецьких і італійських комуністів, які фактично самі борються за посідання Мадриду, а еспанська міліція творить тільки залогу й розправляється в нутрі з прихильниками революції.

ВІДГОМІН ВИЗНАННЯ НІМЕЧЧИНОЮ И ІТАЛІЄЮ ГЕН. ФРАНКА.

МАДРИД. — Мадридський лівий уряд накинувся гострими словами на Німеччину, Італію й Портуґалію за те, що вони визнали революційний уряд ген. Франка. Це визнання вважає лівий уряд наріжним з виповідженням війни.

БЕРЛІН. — Німецький уряд висказав своє здивування з приводу заяви лівого еспанського уряду, що визнання ген. Франка він уважає рівнозначним з виповідженням війни. Високий урядовець у міністерстві закордонних справ сказав: „А когож уважати тепер урядом еспанського народу? Чи може одного пана з Москви?" Цю алюзію він зробив до московського амбасадора в Мадриді, який фактично керує цілою обороною Мадриду, як теж внутрішніми справами тої частини еспанського народу, що остається ще під правлінням червоних.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of th Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВУГЛЕВЕ БУТЛЕҐЕРСТВО

Події останніх днів ставлять перед урядом стейту Пенсилвенія й цілого краю до розвязки одно з найтрудніших питань: питання вуглевого бутлеґерства.

Вуглеве бутлеґерство це спеціяльний витвір Америки, і то часів депресії. Як в округах твердого вугля закрилися копальні, викидаючи на вулицю сотки тисяч майнерів, деякі з них з часом узялися заробляти на прожиток у цей спосіб, що добиралися до закинених жил угля, довбали його без дозволу копалень-власників і продавали. З часом стали добиратися й до жил вугля, які підприємства не експльоатували тільки через депресію. Деколи майнери брали дозвіл, але ще частіше за це не дбали. Власники пробували проганяти майнерів, але це було дуже трудно. Стріляти в обороні власности було би провокацією населення, огірченого безробіттям. Позивати бутлеґерів до суду за нарушення власности на ніщо не придавалося: великі лави суддів присяжних не хотіли обвинувачувати, а як навіть обвинувачували, то малі лави не хотіли засуджувати. Бутлеґери вугля показалися такою зорґанізованою силою, що місцеві політики не важилися їх зачіпати.

Серед такої безкарности й анархії вуглеве бутлеґерство росло. Попри добування вугля розвинулося чищення, сортування, розвоження й продаж безправно добутого вугля. Обчисляють, що ця торговля обхопила вже одну десяту частину, якщо не більшу, всього добутого вугля. Приходи вуглевих бутлеґерів не великі, коло 100 долярів на місяць, а приходи розвожувачів ще менші, але й це неабияка поміч у часах безробіття.

Зараз по виборах стали вуглеві власники натискати на уряд, щоби покласти край бутлеґерству як безправству. Вони постаралися, що стейтовий уряд Ню Йорку почав переслідувати шоферів товарових авт з бутлеґерським вуглям. Зайшовши через це в ріжні халепи, стейтовий уряд Ню Йорку відкликався до стейтового уряду Пенсилвенії, щоби він старався покласти край цьому злочинству в його джерелі.

Відповідаючи на цей заклик, пенсилвенійський ґубернатор Ерл відповів, що стейтовий уряд може взятися до такого розвязування питання вуглевого бутлеґерства лишень тоді, як власники копалень вугля візьмуться справді до добування вугля, себто відкриють їх для роботи й експльоатації. Якщо цього не буде, то остаточною розвязкою цього питання, на думку стейтового ґубернатора Ерла, може бути тільки удержавлення („націоналізація") копалень вугля.

Звісно, націоналізація й удержавлення серед консервативних кругів Америки страшні поняття, і без завзятої боротьби їх не можна перевести. На всякий випадок це замітно, що такий високий урядник пропонує того роду радикальний вихід з анархістичних відносин.

О. С.

НАШІ РАДИКАЛИ І ПОДІЇ В ЕСПАНІЇ

Хто слідкує за подіями в Еспанії, для цього не буде тайною, що властивим шефом мадридського уряду є російсько-большевицький посол Розенберґ; що оборонну акцію „лівих" проти еспанських повстанців очолює і надає їй напрям ніхто інший, як „товариш" Антонов-Овсеенко, відомий большевицький „спец" від горожанської війни, який добре дався в знаки нещасній Україні. Ні для кого не є тайною, що командує якоюсь там „армією" мадридців советський ґенерал Ґорев; що сам Кабаллеро (або, як його звуть націоналісти, Каналлеро) дякував московському послові за поміч, що присилає еспанським „демократам" Москва; ні для кого не є тайною ті транспорти амуниції і літаків, які шле Москва мадридцям... І, не зважаючи на це все, львівський орґан радикальної партії далі підтримує морально мадридський „уряд" і вмовляє в своїх читачів, що він бореться за „свободу" і „демократію"!... І це діється в той час, коли терор, насильство і масові екзекуції є одинокою методою правління Каналлер-Розенберґів і Овсеєнок-Антонових.

Що за тим криється: сліпота **„Громадського Голосу"**, чи облуда? Бо ось переді мною **„Громадський Голос"** ч. 42, де, не зважаючи на ці всі факти, які свідчать про кермуючу ролю Москви в мадридськім „уряді", орґан радикалів твердить, що **„Москва еспанському урядові дотепер не помогла нічим"** („Еспанські події і наші реакціонери"), тай іще **підкреслює** це речення. Спитаймося: Кого радикали хочуть дурити? Чи вони всіх тих фактів активної помочи большевиків Мадридові не знають, про них не читають? Ні, вони це все знають і читають. Проте вмовляють у своїх читачів, що такої помочи нема. Чиж тоді **вони свідомо не оббріхують читачів і чи свідомо не дають моральну підтримку Розенберґам і Антоновим?**

Дальше пише „Громадський Голос" таке: „Добре для Еспанії буде лиш тоді, коли там виграє правдива демократія. Є надія, що так станеться, бож соціялісти разом з буржуазними демократами мають більшість за собою (в мадридськім уряді), а комуністи творять малу ґрупу". Та й те треба, мовляв, памятати, „що це еспанські комуністи, а не московські". І знову спитаймось: Що це: безмежна глупота, чи безмежна облуда? Таж усякий, хто стежив за подіями в Еспанії, знає, що ті орґії анархії, які управляє комуністична банда з соціялістом Каналлеро на їх чолі, — **нічого спільного не мають ані з демократією ані зо свободою.** Отже яким способом правління тої компанії може дати Еспанії свободу і демократію? І яким способом та в чім еспанські комуністи ріжняться від російських, які приказують їм, членам 3-го Інтернаціоналу?

Але **„Громадський Голос"** на таке не відповідає. З заїлою облудою він дальше вмовляє в своїх читачів, що те, що роблять фіґуринки московські в Мадриді, це діло „свободи" і „демократії".

І в цім випадку тишком-нишком, також оббріхуючи своїх читачів, **„Громадський Голос"** і радикали **роблять ніщо інше, а тільки роботу Москви.**

Але ствердити цю негідну позицію радикалів мало. Тут хочу звернути увагу на що інше. Уявім собі, що в свобіднім Києві йде, як у цілім світі, остання партія гри між націоналізмом і соціялізмом. По чиїй стороні стануть тоді радикали?

На підставі того, що вони тепер пишуть, без помилки можна сказати, що **стануть по стороні соціялізму і большевицької Москви,** яка його очевидно буде підтримувати. Бо з „націоналістом", якого радикал називає „фашистом", він до одного столу не сяде. Але з **чужоземним** соціялістом, і навіть комуністом — завше! Бо виходить, що для радикалів національні інтереси — річ другорядна. Першорядна — соціялізм, а в імені соціялізму можна впровадити навіть чужинців у країну і віддати їм керму в ній, як Каналлеро віддав керму в своїм уряді Розенберґові й Антонову. **Ось яку перспективу відкриває теперішня поведінка наших радикалів в еспанській справі.**

Це треба собі усвідомити і безнастанно вбивати в голови нашої молоді. Їх напрямок це в практиці напрямок виразно антинаціональний.

УКРАЇНІКА В АНҐЛІЙСЬКІЙ МОВІ

I.

Консервативний місячник „Нешенел" (Лондон) присвятив більшу половину свого вересневого числа українським справам. До статті сер Вордена Чілкота, під заголовком „Україна", додана також мапа українських земель в етноґрафічних границях і образець („картун"), на якому представлено Україну як українського селянина, що збирає на полі жниво, а Росію як москаля з нагайкою, що під охороною баґнетів прийшов відбирати від українця його добро. За муром (Польщею) стоїть Німеччина (Гітлер) і звертає увагу на Україну.

В редакційній статті пишеться: „З уваги на велике значінчіння, яке в Анґлії присвячується під цю пору Україні, подаємо на другому місці осібну статтю, написану сер Ворденом Чілкотом на ту тему. Погоджуємося з ним, що сильна й незалежна Україна є необхідністю не тільки для Европи, але й для нашої держави зокрема; натомісць не поділяємо припущення автора, що Росія з власної волі схотілаб колинебудь повернути Україні незалежність. Правда, коли можнаб вірити советській конституції, то Україні прислуговує право жадати незалежність, але ми переконані, що Москва ніколи не випустить з власної волі зі своїх жорстоких обіймів цеї гарної та багатої землі, хіба що її до того примуситься.

„Коли згадуємо, що Гітлер кидає жадний погляд на Україну і що Москва не думає випустити її з рук, хіба що буде до того змушена обставинами, то це ще не означає, що ми передсказуємо близьку війну. Відносини між Росією і Німеччиною справді дуже злі, гірші не можуть бути, але треба рівночасно памятати, що жадна з тих держав не є з економічного боку настільки приготованою, щоби починати ворожі кроки. Лайку, якою вони себе взаїмно частують, можна краще порівняти до гарчання дикого звіря — зза крат..."

Стаття Чілкота це в більшості повторення того, що він написав був в томуж місячникові в травні минулого року („Українська справа це одна з найбільших проблем Европи"). Вона заступає погляд, що Україна повинна стати незалежною державою, бо між іншим, „така політика, що хоче видістати Україну зпід советського ярма тільки в тій цілі, щоб її відразу наново поділити поміж дві держави, або дочепити на постійно до одної, **рішуче противиться британським засадам і інтересам".**

Сер Ворден Чілкот не каже нічого нового, висказує тільки погляд, який в Анґлії повторяють часописи всіх напрямків, до крайно консервативних включно.

Про большевицьку небезпеку пише сер Ворден Чілкот, що „большевицький страшак це вже щось більше як сама темна тінь, що паде зпозаду; це вже жива небезпека, яка зростає з години на годину у кожній державі.

„Чи може хто заперечити тому, що большевики дійсно загроза для всієї цивілізації? Деякі держави, як от наприклад Фінляндія, енерґійно забралися до здержання походу большевизму, але інші придержуються ще струсиної методи. Лякаюся, що наша батьщина належить до тих останніх.

„Спільна акція всіх цивілізованих націй у хрестоносному поході проти большевизму буде найкращою запорукою миру".

В томуж числі „Нешенела" поміщено також ряд інших статтей, які обговорюють східньо-европейські справи. Поміщено також заклик Святішого Отця до всього світу із перестогою перед комунізмом.

В жовтневому числі „Нешенела" подана стаття про Україну під заголовком: „Україна повстає". В статті подається відомості про найновіші переслідування й арештування в Україні. Стаття закінчується словами: „В „Нешенелі" часто повторювано вже, що Україна завзялася, щоб стати незалежною. Советська конституція каже, що Україна може жадати і може одержати дозвіл на відокремлення. Але виринає питання, як вона може того жадати, коли під большевицьким гнетом, що над нею тяжить, вона не має найменшої змоги свобідно висказати свої бажання? Це питання поставлено недавно советському амбасадорові в Лондоні, Майському. У відповідь він тільки здвигнув раменами і усміхнувся значучо".

II.

В жовтні появилося в Лондоні перше число цікавого квартальника під назвою „Контемпорарі Рошя" (Теперішня Росія і її відношення до сусідів).

Не можна сказати, щоб назва його була щасливою. „Росія" це анахронізм, на її місці існує офіційно СССР. Але, здається, видавці приняли таку назву з розмислом, щоб змістом побивати анахронізм назви.

В передньому слові начальний редактор (Ланселот Лотон) пише: „Треба конечно дати пару слів пояснення відносно назви квартальника, яку ми приняли, именно „Теперішня Росія". В дійсності Росія як така перестала існувати, а на її місце повстав Союз Соціялістичних Советських Републик (СССР). Хоч слово „Росія" і зникло з мапи, важко його було викинути з голови. Тому, що воно все ще остається в уживанню у цій державі (себто—Анґлії), постановили ми задержати цю назву для нашого видавництва.

„Строга цензура, яка існувала ца царських часів, і яка під большевиками ще в збільшеній мірі продовжає своє існування, закрила перед широким загалом факт, що ця обємиста територія, яку сьогодня називають СССР, це мозаїка всяких націй і рас, почавши від фінів на півночі, до українців на полудні, від білорусинів на заході до туркоменів та інших азійських народів на сході. Активність і прямування тих народів важні не тільки самі собою, але й тим, що своїми впливами сягають далеко у глибину границь сумежних держав".

Як можна припускати, нове видання буде присвячувати ширшу увагу українським справам. Головний редактор, п. Ланселот Лотон, це великий знавець і прихильник української справи.

Перше число того квартальника обіймає 96 сторінок вісімки і містить статті: 1) Вступне слово від редакції; 2) Присуди смерти в Москві — Ланселот Лотон; 3) Червона армія — витяг з фахових і не друкованих матеріялів ґен. Ґоловіна; 4) Змагання національностей у советському Союзі — проф. Р. Смаль-Стоцький; 5) Система обчислювання советських цін — Н. Н.; 6) Політична лінія Сталіна — Л. А. 7) Огляд нових публікацій.

Статті мають науковий характер, подають багато документального матеріялу, статистики і виходять далеко поза рамки звичайних ґазетних статей.

Одна з цікавіших статтей, це розвідка написана на підставі матеріялів, зібраних ґен. Ґоловіном про червону армію. В ній подано революційні відомості, які напевно звернуть увагу кожного, хто цікавиться військовими справами.

Проф. Стоцький представив у своїй статті змагання до незалежности поневолених Москвою націй, українців, білорусинів, грузинів, татар і ін. Стаття цікава для анґлійців особливо тим, що відкриває перед ними зовсім новий образець „Росії", який вони дотепер привикли були бачити. Стаття показує, що те, що анґлійці привикли називати „Росією", це конґльомерат націй і рас, які від століть змагають до виборення своєї незалежности.

Ціна одного числа — 1 ш. (25 ц.). Річна передплата $1.25. Адреса:

Contemporary Russia,
92 Fleet Street,
London, E. C. 4., England.

(Укбюро, Лондон).

НОВА КНИЖКА „ВІСТНИКА".

XI. книжка львівського „Вістника", за листопад 1936 р., містить: Олена Теліга: Лист; Юрій Клен: Предтеча; Петро Безруч: Цезарева смерть; Улас Самчук: Помста Гафи; Жан-Жерар Флері: Білі ночі в червонім місті; Карл Сілекс: Шкільне виховання в Анґлії; Володимир Кубійович: Людність Зах. Волині; * * * Революційний Трибунал в Суасоні; Юрій Клен: Слово живе й мертве; О. Б.: Ленін як теоретик „пролетарського" асіміляторства; Сґанарель: „Марґінесовий край"; М. Л.: З пресового фільму; Бібліоґрафія. Адреса редакції й адміністрації: Львів, Чарнецького 26. м. 21. Чекове конто П. К. О. 500,371.

Він: Алеж, Марійко, ми умовилися були, що якийсь час держатимемо наші заручини в тайні, а тимчасом уже всі знають, що ми заручилися!

Вона: Бо бачиш, Юрку, направду годі було інакше. Позавчора та незносна Ірка прийшла до мене та каже, що не знайдеться такий дурень, який оженився би зі мною — тож я мусіла їй на це щось відповісти!

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

(61)

Гаразд. Хлопці з приємністю сідають на свої місця. Після лекцій співанка. Семинарія готує виставу „Наталку Полтавку". Зразкова школа бере також участь. Карпо Пилипович утворив хор і думає виступити також. Володько всіми силами намагався попасти в хор і попав. Ось він уже в хорі, співає зовсім молодечим тенором. Сьогодні він все ховається за спини своїх товаришів.

— Довбенко. Стань зпереду!

Гаразд. Довбенко стане, хоч це йому зовсім мало спричинює приємности. Клятущий, щоби він згорів, чобіт увесь час розповзується, не дивлячись на ніякі спини. Стоїть Довбенко і співає: „Стоїть гора високая". Сумний і одночасно веселий мотив. Гора, гай. Річка сріблиста і верби напевно такі, як там у Лебедщині, що позвішували довге віття до самої води. „До тебе, люба річенько, ще вернеться весна. А молодість не вернеться"... Так. Неухильна правда. Радісно і приємно бути молодим, здоровим. Що значить яканебудь маленька прикрість, — коли роздумати як слід, то це щось зовсім непомітне. Гурток співаків, дзвінкі, сильні голоси і між ними Володько зі своїм також дзвінким голосом. І радісно йому так жити з малими прикростями і з великими приємностями.

Дома того самого дня Володькова прикрість щасливо кінчається. Дядько сам оглянув чобіт. — Ого... Арди ма, хіджі ма... Він, видно, хоче кепести чікірган. Майн лібер Ґот. Нема іншої ради, як викинути його на вишки і хай там спочиває. А знав ти коли, як ґраф Румянцев там сражався, князь Потемкин там разив?... Нічого Владимир Матвієвич. Ми тобі зараз чобіток анті-пікіс винайдем.

Пішов до комори, пошпортався деякий час там і виніс чобіток анті-пікіс.

— Дивись яке бульдо. Зпід самого Луцька привіз, як їздив до окопів. До нього мабуть і пара була та десь стратилась. Якийсь покійник австріяка в ньому землю нашу топтав... А дивись, яка підошва... Як сталь. І цвяхи ще всі. Га? Якраз на праву ногу. Взуєш і будеш франт Іванович.

Другого ранку Володько дійсно франт Іванович. Офіцирський бахматий мундур. Посріблені ґудзики. Спряжені ходаки — правий тупоносий — дебелий, лівий гостроносий — делікатний. Але до школи можна йти. Можна буде й на „спектаклі" гульнути.

„Наталка Полтавка". Що можна до цих слів додати? Терпилиха, Возний, Петро, Макогоненко, Наталка. Скільки турбот, біганини, сміху й смутку наробило це імя.

Семинарія гуде, ворушиться. По салях, коридорах ревуть співаки. У головній салі будують поміст, лаштунки, вішають завісу. Здоровенне полотнисько. На нім луг, левада, річка з лілеями і похилі високі верби. Далі копиця сіна, молодиця з граблями на плечах. А ще далі хатина зі соняшниками, рожами, плотом і горщиками на кілках. Стовп синього диму зводиться з комина хатини і сягає попелястих, мов ягнята, розсипаних по блакиті хмарок. Україна. Така вона. Такою чують змисли її мешканців. Тепло, запах, велитенська тиша спнята в барвах, тонах, дужим сонцем.

Володько все більше і більше відкриває оті широкі лани, оті особливі хмари. Починає навіть розуміти матнисті штани, крисаті брилі, косники в білих вишитих сорочках. Ні в Дермані, ні в Тилявці, ані ніде в околицях так не ходять, але це нічого не значить, що й там на справжній Україні, де козаки, Січ, де Дніпро з плавнями і порогами, так не ходять. Там справжня, приваблива Україна. Хочеться наслідувати її. Він з приємністю буде рахувати себе українцем, мешканцем такої чудесної землі. І також приємно йому, що вибрали його до хору. І тут він не останній! І тут він братиме чинну участь у такому гарному ділі, як вистава української комедії. Вийде на поміст, буде звідтіль дивитися на всіх людей, співатиме, подивиться, як є за лаштунками, все огляне, затямить і іншим, тим, що ніколи такої штуки не бачили, розкаже.

В суботу „ґенеральна репетиція". Саля вже повна. Чекання. Річка, верби, хата зі соняшниками підносяться і никнуть під стелею. Виринає гай, криниця. І верби знов зявилися, а під ними дівчина з відрами. Наталка. Байдуже, що то переодягнений першокласник Буцманюк. Кому прийде в голову божевільна думка сумніву, що це не справжня страждаюча великим коханням Наталка. Байдуже, що голос її не зовсім дівчоий, штучний. Хто не хоче чути, чого не треба, не почує. Вона співає так жалісно, що серце мліє. Навіть чути, як вітри віють і дерева гнуться.

Возний. Ха-ха-ха. Який рудий. І фрак його такої самої барви. На голові дивацький капелюх. Штани картаті з червоною хустиною, що теліпається зі заду в розрізі фраку. „Ловко", тее-то-як його. Чудесно. Луснути зо сміху можна. Сам дідько не видумав би кращої дивовижі. І палиця геть чисто — „рихтик" до всього лицює. Навіть табачниці не забули дати йому, бо хіба без табачниці міг би обійтися такий чепурний панок?

А Макогоненко. Ой, Господи! Свита, червоний пояс, вуса. Справжній дядько Гапон, коли вертається з „трахтиру" до своєї куми Килини Підпідьомчихи. Нуж втяли. Басом таким реве „ой під вишнею". Возний табаку нюхає та слухає і сердиться, що тее-то-як його Наталка щезла, а замісць неї оцього навіженого принесло.

І терпилиха-тітка мироносиця така примиленна. Цеж Трохимчук. Їй-Богу, він. І плаче, капосник, мов справжня мати. Голосочок такий... ех!...

Петро зо щоками, мов вогонь. Шапка смушева і вусики, мов у Князькового сина, отого відомого, що всім дерманським „франтам" шиє найкращі ґаліфе і френчі.

(Дальше буде).

— Що я повинен би післати на імянини моїй тітці?

— А чи то повинно бути щось дешеве?

— Певно!

— То пішли їй любовного листа, одначе анонімового. Це буде дуже дешеве а тітку дуже врадує!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИ ЦЕ ЛЕГКО, ЧИ ЦЕ ТЯЖКО?

Підчас одного літературного вечора, яких два влаштовувано кождого дня на виставі книжки в Ню Йорку, виступила письменниця Аґнес Репліер з осторогою до професійних письменників, у якій сказала, що професійні письменники мають нині багато конкуренції з боку звичайних людей, які відкривають, як це легко писати й як це легко видати книжку.

У кілька днів потім письменниця Фені Герст, промовляючи на вечорі одної добродійної орґанізації, остерігала непрофесійних письменників перед думанням, що писати легко та видати книжку теж легко. Вона говорила з власного досвіду, що початки письменника трудні, себто він мусить довго намучитися, заки діб'ється видання своїх творів.

Здавалосяб, що між двома становищами неможлива згода. Здавалосяб, що одна з письменниць певно минулася з правдою. Та чи можливе таке, що перша з них вважає за письменників тільки професійних, себто таких, що приготовилися до письменництва, як до професії, себто через відповідний вишкіл та практику? Чи треба вважати письменниками не тільки таких? Чи не є письменниками ті, що не вчаться в школах, а вчаться з життя?

ПОМИЛКА Й ПРАВДА.

Вілялмур Стефансон написав книжку „Адвентюрс ін Еррор", себто „Пригоди в помилці".

Як уже самий наголовок книжки показує, автор уважає помилку за велику пригоду, себто за щось корисне. Для чого? Можемо догадатися, за *корисне* для відкриття правди. У багатьох людей помилка це доказ глупоти. Для цього автора помилка це доказ шукання правди. Він думає, що, помиляючися, людина добивається до правди. Багато людей думає, що людина не повинна помилятися, вона повинна правду згори пізнати, її не шукаючи.

ЩЕ ОДИН ШУКАЧ ПРАВДИ.

Відомий американський письменник Гаролд С. Стернс у своїй автобіоґрафії „Ди Стріт Ай Нов" порушував ту саму справу.

Пишучи про свою науку в одному американському університеті, він каже, що найбільше навчив його один професор, що, покликуючися на іншого великого вченого, сказав: „Правда походить з помилки багато частіше, як з замішання".

До правди не доходять ті люди, додав він, що не поставлять ясно своєї думки, а воліють ходити в мраковинню.

ПОХИБКА Й ПОГОРДА.

Відомий психольоґ Алфред Адлер порушує подібне питання в своїх осторогах до вчителів і родичів у книжці про виховання дітей:

„Нам треба вчити дітей не дивитися згори на інших людей за те, що вони дістали злу ноту в школі або зробили щось зле. В противнім разі вони розвинуть у них почуття нижчости й позбавлять дитину відваги".

Та деякі люди якраз таке принижування дітей вважають за добре. Це для них засіб виховання. Що дитина з того виходить з почуттям нижчости, це їх не багато обходить. Цього, можна сказати, їм навіть треба, бо, як дитина почувається нижчою, їм здається, що тимсамим вони є вищі.

ҐЕНІЯЛЬНІСТЬ І ДАТА ВРОДИН.

На зборах Краєвої Академії Науки в Шікаґо представив один учений свої розсліди про причини ґеніяльности.

Каже він, що ґеніяльність стоїть у звязку з часом уродження. Прийшов він до такої теорії на основі розсліду списів визначних людей, як „Гу'с Гу" і тим подібних. Тепер уже знаємо, чому в американськім „Гу'с Гу" нема американських українців: у злім місяці вродилися.

ВЕЛИКІ ЛЮДИ?

Цей учений наводить між іншим у своїм рефераті на доказ своєї думки місяця вродин американських президентів.

Виходило би з того, що бути американським президентом це вже доказ чогось у роді ґеніяльности.

Під ґеніяльністю розумють велику талановитість. Кажуть, талановитий чоловік робить те, що іншим дуже трудне, а ґеніяльний робить те, що іншим неможливе.

Здавалось би, що стати президентом це справді доказ ґеніяльности: адже такий чоловік у даний момент зробив те, що іншому неможливе.

Тимчасом в Америці вже багато томів написано для вияснення явища, що наверх в американській політиці вибиваються люди менше як пересічного таланту.

І як приглянутися президентам за нашої памяти, чи можна їм усім признати ґеніяльність? Чи можна вважати ґеніяльним Кулиджа? Чи можна вважати ґеніяльним Ґувера? або Гардинґа?

Отже або треба змінити розуміння ґеніяльности, або поправити теорію про звязок між ґеніяльністю й часом уродин.

„РОСІЙСЬКА ІСТОРІЯ".

Телеґрафує кореспондент „Ню Йорк Таймсу" з Москви, що большевицька диктатура заборонила виставляти нову комічну оперу відомого московського письменника Бедного, що змальовувала історію Росії.

Між іншим заборонено ставити її за те, що вона висмівала хрещення Руси як діло пяних людей. Большевицька диктатура станула на становищі, що так старої історії Росії осуджувати не можна.

У большевиків, як у російських царистів, Київ це історія Росії.

МОСКОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ.

Редакція „Ню Йорк Таймсу" добачує в цій забороні висмівання хрещення Руси й в інших нових фактах російського життя зріст російського націоналізму.

Вона каже, що большевицькі лідери можуть собі дивитися на хрещення Руси як на діло пяних людей, але міліонові маси Росії дивляться на це інакше, і большевицькі лідери не можуть накидати масам обурюючі погляди, коли на Росію наставилися Японія й Німеччина.

Як поживемо, то може діждемося, що в Москві з середини встановлять фашизм або націзм.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О.

Наради про нашу будучність.

Дня 9. листопаду відбулися в салі У. Н. Дому збори Союзовців, на які прибув д-р Л. Мишуга, редактор „Свободи". Наради, на які прибули представники місцевих відділів, відкрив адв. О. Малицький, голова Контрольної Комісії У. Н. Союзу.

Д-р Мишуга передав на початку деякі дати, зібрані для Пропамятної Книги У. Н. Союзу, якими виказав, скільки померло членів по поодиноких відділах та скільки посмертних запомог побрали їхні родини. З тих дат виходило ясно, що родини побрали великі суми, яких обезпечені не зложили, бо зложити не могли. Значить, У. Н. Союз іще нікого не „скривдив", не „обдер", як це часами деякі люди підносять. Досі він тільки доплачував з того, що зібрано при помочі ощадної господарки й інвестицій, як і з того, що складали і далі складають ті члени, що є при життю. Та саме тут приходимо до найважнішої тепер справи: як діставати далі щораз нових членів, які вдержувалиб фінансову рівновагу, займаючи місця тих, що від нас відходять, і скріплюючи орґанізацію. Роздумувати над тим є саме на часі, бо от наближається конвенція У. Н. Союзу, а на неї треба прийти делеґатам з добрими думками, з такими плянами, які можнаб здійснити. Про такі пляни вже і чути. До них належить і та думка, щоб довести до злуки Союзів. Її теж треба добре передумати. І тому саме д-р Мишуга переповів історію того, що сталося тут у Клівленді на конвенції У. Н. Союзу в 1910 р. Він переповів дальшу історію розламу і ті великі шкоди, які треба було понести У. Н. Союзові.

Потім д-р Мишуга говорив про справу приєднування молоді до У. Н. Союзу. Він підкреслив, що завданням „Свободи" є дбати про душу української іміґрації, про її ідеали. І з цього боку справа молоді є дуже важною проблемою і для „Свободи". Д-р Мишуга обговорив орґанізаційні спроби самої молоді, як теж згадав за те, що робить У. Н. Союз, щоби притягнути молодь до орґанізації.

По рефераті відбулася дуже жива дискусія. Гром. Волошин порушує справу злуки Союзів. Гром. Шмаґала твердить, що буде можна вести лекше аґітацію за нових членів, якщо У. Н. Союз дасть хоч якісь малі полекші старим членам. Треба нагородити тих, що так довго стоять в орґанізації, а тим притягнемо до орґанізації інших. Гром. Гірняк інтерпелював у справі подяк по померлих членах. Редактор відповідає, що мусить бути задержана якась міра. Всі ті подяки є довгі й одні й ті самі змістом. Якби ними заповнено часопис, то це не тільки забрало би багато місця, але й надалоб йому дивний вигляд, непрактикований іншими часописами. Гром. Грицей говорить про фонди, з яких можнаб узяти ту суму, що її треба для задоволення старших членів. О. Запаринюк сумнівається, чи злука запомогових орґанізацій розвяже проблему зросту тих орґанізацій. Конкуренція помагає. Далі о. Запаринюк обговорив справу аґентів. Казав, що якби Союз їх ма, то краще пішлаб справа з орґанізацією. Говорив теж і про доми для молоді. Д-р Мишуга звернув присутнім увагу, що про ці всі справи, які вони порушують, треба писати до часопису і тим заставляти наш загал і членів думати про важні роблеми. Гром. Волянський вірить, що якби прийшло до злуки Союзів, то це вийшлоб Союзам і народній справі на користь. Гром. Д. Гавриляк завважує, що ми не підходимо до молоді з чимсь таким, що моглоб її захопити. Є теж за те, щоб молодь була згуртована в свої молодечі відділи. Гром. Притуляк підкреслює, що колиб усі члени У. Н. С. були дійсними патріотами і добрими союзовцями, то вони повписувалиб у першу чергу своїх дітей до У. Н. Союзу. Гром. Бусько говорив, що самі старші, а навіть урядники по відділах відпихають часто молодь, називаючи її непристойними словами. Казав теж, що є такі відділові урядники, що стидаються аґітувати за Союз. Далі порушив сраву з річного засідання головного уряду, які не були на місці. Д-р Мишуга подав у відповідь, що демаґоґія є тим найбільшим шкідником, що відпихає молодь від старших і наших орґанізацій. Хлопалпством ми не приговоримо до почувань і розуму тут родженої молоді, вихованої на американських засадах. Нам треба брати собі приклад з правдивого американського життя, от хочби з останніх виборів. Всі знаємо, яка була затяжна боротьба між обидвома головними партіями і як обкидали одні одних болотом. Вибори скінчились. І всі приняли рішення більшости та взялися разом до спільної праці для добра краю. Ось так треба й нам поводитися в нашім народнім життю і в життю нашої орґанізації. Треба вміти забути навіть і те, що приходиться нераз витерпіти неслушно. Так наказує робити практичний розум і загальне добро.

Адв. Малицький закрив наради, бо вже була пізна пора, подякувавши за реферат, а урядникам і членам за прибуття на наради та живу участь у дискусії.

Григорій Степанек, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На допомогу школі.

У нас пишеться і говориться дуже багато про потребу допомоги рідній школі в Америці. Парохія св. Юра дає отсе нагоду всім тим, що розуміють вагу цеї справи, прийти їй з помічю. В неділю, 29. листопаду ц. р., влаштовується концерт з нагоди 47-літньої священичої праці о. Филимона Тарнавського, а дохід зо свята призначений на піддержку школи, яка є при парохії під проводом Сестер Василіянок, а якої добро так дуже лежить на серці Ювилятоті. Як відомо, була думка вести цілоденну школу, але парохія обтяжена довгами і важко було взятися за це діло. Та шкільної сраки не занедбано. Повстав у порозумінні з о. П. Понятишином Шкільний Комітет, а парохіяни справу поперли і ось так маємо українську вечірню школу, до якої вписалося тепер чотири рази більше дітей ніж у попередніх роках. Для школи призначено окремий дім під ч. 30 Іст 7-ма вулиця. Кімнати упорядковано на обидвох поверхах. І все йде в порядку, а тільки тяжко видержати матеріяльні видатки, які виносять $190 місячно. Ось тому треба допомоги загалу. А ту допомогу треба дати, бо в школі вчаться наші діти пізнавати Україну і її красу, як і говорити українською мовою. Там лунає українська пісня, там є й український дух. Памятаймо за це і за той концерт, якого дохід іде на школу.

Петро Гринишин.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Примірна забава української молоді.

В суботу, 7 листопаду, відбулись іменини панни Юлії Пісечко, дочки Григорія і Євдокії Пісечко. На забаву зійшлося багато молодих гостей, які проводили час радісно і весело. Але підчас забави гром. Іван Пожучко згадав про український нарід та про його листопадовий зрив, що його ми обходимо в цьому місяці. Він розказав тутешній безжурній молоді про ті завзяті бої, що їх краєва українська молодь зводила з ворогами за незалежність українського народу, та сказав, що по війні залишилося з цеї війни багато інвалідів, якими ворожі уряди на українських землях не хочуть займатися.

Українська, роджена вже тут молодь відчула терпіння своїх братів по крові у старому краю і на хвилю перенеслася своїми думками в цей нещасливий український край та зрозуміла його положення. Вслід за тим вона перевела між собою збірку на українських інвалідів і хоч молодь звичайно великими грішми не розпоряджає, проте вона зібрала між собою $8.05, які то гроші через Обєднання вислано на призначену ціль. (Збірку проголошено в „Свободі" з 23 листопаду. — Ред.).

Подаємо цей приклад, щоб українська молодь в інших місцевостях таксамо поступала. Забава для молоді є потрібна річ. Але українська молодь в Америці повинна знати, що та забава буде солодша, коли при ній не забудеться також про якісь вищі цілі, а передовсім про тих, що внаслідок чужого гнету такої забави і веселости не можуть мати.

Анна Сивуляк.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СКОРИСТАЛИ, А ЧИ ВІДПЛАТИЛИ?

Під таким характеристичним заголовком вичитали ми статтю в 770. числі „Свободи". Є вона повна гіркої правди. І г о в о р и т ь фактами. Бо це факт, що от одному тільки відділові, себто в відділі ч. 1 в Шамокін, Па., виплатив У. Н. Союз родинам померлих там 160 членам титулом посмертних запомог суму $132,311.46, побравши від тих членів тільки $20,920.95.

Та подібну величизну прислугу зробив У. Н. Союз не тільки родинам у Шамокін, але й іншим родинам в інших відділах і в інших місцевостях. Думаю, і я певний, що так думають і інші Союзовці, що саме ось таких фактів нам треба, щоб переконати багатьох наших людей, що не вміють чи не хочуть добачувати тих великих добродійств, які спливають на нашу іміґрацію з боку нашого У. Н. Союзу. Як той, що слідить за тими справами від десятків літ, мушу дати признання головному урядові, що призбирав той цікавиу матеріял, яким тепер так уміло покористовуються для добра нашої орґанізації й нашої справи. У. Н. Союз уже не є собі якась льокальна „сосайда". Це велика народня установа з міліонами долярів і з великим моральним капіталом, з великоми заслугами для народньої справи і для української ідеї. І це дуже гарно, що редакція „Свободи" так часто відзивається до громадянства й звертає його увагу на У. Н. Союз. Ми мусимо вийти з „зачарованого кола" і зрушити нашу іміґрацію, щоб вона вже раз зрозуміла дійсну вартість У. Н. Союзу. Ми мусимо вже раз **перестати бути рабами** і витирати пороги чужих інституцій, коли маємо свою рідну, і то таку гарну, ідейну і так добре загосподаровану.

Я не говорю на вітер. Я цю справу добре перестудіював і добре до неї приглянувся. Я і по судах мусів волочитись, куди мене затягнули „карпатороси", чи там „угророси", що хотіли перейти до свого „сполку", а знищити „ґаліцманський". Я був с в і д к о м, як американський суддя, вислухавши, в чім справа, дав „ґаліцманському сполкові" признання, а тих, що на нього накидалися, ще покарав. Будучи у своїм часі головним урядником У. Н. Союзу, я мусів полагоджувати неодну справу по відділах у Пенсилвенії, тож добре знаю, що розбиває наші відділи і вносить роздор між членів. Знаю, скільки то було образ, як хтось зажадав провірення каси, чи заквестіонував рахунки. Той, що почувався ображеним на „гонорі", таки зараз покидав У. Н. Союз і перехотив до якогось „сполку". Покидали Союз і через те, що на зборах відділів стиралися дуже часто ріжні погляди. Або таки посварилися одиниці за якусь дурницю і це вже вистарчало, щоби покинути свою рідну орґанізацію.

Все те треба було поборювати. А перешкоди були це великі, бо наші люди дуже часто з малих справ роблять великі. Вони добачують дрібні справи і через них орґанізацію покидають, або до неї не вступають, а тої величезної праці, яку вложив У. Н. Союз у нашу іміґрацію, не бачать. Навіть не бачать тої матеріяльної допомоги, яку дістаємо при помочі нашого Союзу.

Беручи це під увагу, нам треба вжити всіх сил, щоб таки зрушити наш нарід в Америці, щоб уже раз виявив свою національну свідомість і те, що він поступив в Америці, тим, що кожний з нас стане пропаґатором ідей У. Н. Союзу і почесним аґітатором, що вважатиме собі за честь приєднувати членів до У. Н. Союзу.

Михайло Беля.

О. Р.

ЧЕСНА ЖІНКА

Вельмидостойна Пані!

Письмо моє буде Вам чуже. А коли ще й до цього побачите підпис „Юрій Гель"—будете й здивовані й урадувані.

Думаю, що Ви мною цікавитесь, бо інакше Ви не довідувалисяб у знайомих про моє назвище. Ви подобалися мені дуже.

Але—як не терплю довгих вступів: Прийдіть сьогодні, в четвер, у годині пятій пополудні, до мойого мешкання. Хіба це Вас не обурює, бо це булоб доволі смішне!

Ви, хоч десять літ замужні, все ще гідні подиву. Говорячи про подружжя, Ви, Пані, постійно додаєте слівце „щасливе", але колиб Ви в подружжі справді були щасливі, то Ви тоді про щастя аж стільки не говорилиб.

До речі: я Вашому мужеві нічого не можу закинути; він нудяр, а втім—усе коректний, тактовний і цього свого такту не визбувається ніколи, так, як ніколи не скидає еґерівського теплого білля.

Може це все, що я пишу, буде Вас, Пані, в першій хвилині злостити. Уявляю собі, як Ви прекрасно мусите виглядати тоді, коли попадаєте в злість. Може мій лист справить Вам клопіт. Отже про все те докладніше поговоримо в четвер, в пятій пополудні, в мене при чоколяді й булочках.

Числю кожну годину, щиро відданий,

Юрій Гель.

* * *

Ласкавий Пане!

Ваш лист—це один лавцюх дурниць і інвектив. Що Ви собі властиво про мене уявляєте? Яж—чесна жінка, я втім я зовсім Вас не знаю й знати не хочу. Як Ви смієте в цей спосіб висказуватись про мойого мужа? Вашого листа не показувала я йому, бо міг би Вас викликати на двобій і згинути. Чи тепер уявляєте собі, що Ви наробили?

На майбутнє навіть не робіть собі заходів, щоб до мене наблизитись.

Ваші старання останутся безуспішні. Зрадити свойого мужа я не маю найменшої охоти. Я така сама немодерна, як він і його тепле еґерівське білля. Ви не маєте права співчувати з ним. А врештою чи Ви думаєте, що те, що мій муж має деякі примхи, вистарчає, щоб я в інших мужчин шукала розради? Що тільки тому, що є він трохи смішною фіґурою, вистарчить кивнути на мене пальцем, а я вже лечу?

Я далі житиму з ним у тім стародавнім подружжі. Хоч він не має зрозуміння для духового життя жінки, то це не уповажнює Вас співчувати зі мною. І це моє останнє слово.

Галя Рей.

П. С. Я не хочу, щоб цей мій лист залишився у Вас, і тільки тому мусітиму прийти до Вас особисто в четвер, в означеній порі. Але зазначую, що лише прийду по листа й не залишусь ані хвилинки.

Г. Р.

П. П. С.
Чоколяди не пю, булочок не їм, бо з солодощів чоловік грубне. Прошу приготовити чай і цвібак.

Галя.

П. С—ин.

Батько по обіді поклався на канапі передріматися. Четверо його дітей батлять ся в куті кімнати. Нараз починаються так голосно сваритися, що батько зірвався зі сну.

—Що тут діється?!—питається грізно.

—Ірка проковтнула десять центів і не хоче віддати.

—Як могла щось таке зробити?

—Бо ми бавилися в автомат . . . Ірка є автоматом.

НАВПАКИ

Виглядає так, начеб теща тобі простила?
— Навпаки, хоче навіть спровадитися до нас . . .

ФАХОВА ОСВІТА ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ.

Виказано, що число учасників на курси фахової освіти зросло останнього року на 128 тисяч більше від великого числа попереднього, 1934 року. Нараховують, що звиш один і чверть міліона молодіжи та дорослих людей є тепер вписані на ріжнородні курси фахової освіти, а саме одні для продовжування студій, а інші для фахових вправ.

Як занотувало Федеральне Бюро Освіти, то приблизно пів міліона людей на списку це фармери, торговельні та індустріяльні робітники, вписані на вечірні курси фахового навчання, яких ціллю є змінити своє теперішне заняття. На коротко тревалі курси є записаних загально 281 тисяч молоді, а звиш пів міліона хлопців та дівчат на повні курси агрикультури, торговлі та промислу, як теж домашньої економії.

Вписи на ріжні курси включно до вправ в области торговлі та промислу — це відблиск надій на вигляди одержання праці. Ці робітники, котрі відчули потребу набути додаткові відомості та вправи у своїх особливих заняттях, вписались у збільшенім числі на вечірні курси. Молоді люди, котрі попередньо не могли знайти праці через те, що старші робітники мали першенство до кожного припадкового опорожнення, впродовж останнього року дістали заняття у значно більшім числі.

Молодий елемент вписався на коротко тревалі курси для торговельної підготови, щоб удосконалити себе в фаху й техніці своїх занять. Це мусіло створити оптимізм у багатьох молодих людей підчас шукання праці, а внаслідок того вони продовжали науку в школі для остаточних фахових вправ, щоб випередити одержання праці набудуче.

Вищий вік, у якім молодь може починати працю, приніс торговельним курсам велике число учасників, які покінчили курси вищої або середньої школи, як теж початки освіти в каледжах. Брак заняття для молоді причинився до поширення торговельних курсів та довшого часу навчання. Тому учасники фахових курсів оставляють школу краще підготовані до праці ніж перед крізою, коли працю легче можна було дістати.

Ліста предметів фахових курсів є довга, широка та повна, майже як у багатьох університетах. Почавши від комерційних курсів, як книговодство, стенографія, тощо, ліста ділиться на більш технічні відділи, як радіо, фізика, купецтво, прасування, взорування, ткання, шиття, оголошення, годинникарство, ювелірство, фотографія, механізм, рисування, кравецтво. Крім того є ще сотки інших курсів.

ФЛІС.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На Рідну Школу й визвольну боротьбу.

З пікніку, улаштованого українською парохією спільно з литовцями, було чистого приходу $50. З тої суми призначено $25 на Рідну Школу та вислано їх до Обєднання, а знов $25 призначено на визвольну боротьбу й вислано їх до Організації Державного Відродження України.

Юрій Грицай.

РОШЕЛ ПАРК, Н. ДЖ.

З уродин на інвалідів.

В неділю, 1. листопаду, гром. Василь Библюк святкував свої 59-літні уродини, на які він запросив своїх знайомих. При забаві піднесено також справу помочі рідному краєві і на заклик В. Юсупчука гості зібрали на поміч українським інвалідам суму $5.75. Жертвували: по $1: В. Библюк і В. Юсипчук; по 50 ц.: Н. Кінайлюк, А. Кінайлюк, П. Юсипчук, В. Балаґурак, К. Балаґурак і Й. Шведюк; по 25 ц.: М. Голупко, Мих. Голупко і А. Калатянська. Ці гроші вислано через Обєднання на призначену ціль. Крім того зібрано $4 на українську радіо-програму.

В. Юсипчук.

RADIO.

В середу, 25. листопаду, 3:15 пополудні, орхестра Космополітан Ревю гратиме українські коломийки зо стації WJZ. Накрутіть свої радія і слухайте.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Кінчиться літо, пора прогульок і пікніків минула, настали холодні дні. Це не значить, що шікаґовська кольонія має сидіти дома при теплій печі. Наше жіноцтво, згуртоване в Сестрицтві Благовіщення Пресв. Богородиці, від. 125 У. Н. Союзу, приготовляє ґарну товариську забаву на 29. листопаду, в год. 5. пополудні, в галі при Оклей і Райс улиці, так зване „бонко парді". Комітет зложений з пань: А. Васильовської, Р. Попадюк, А. Романяк, Г. Любачівської та А. Луців, приготовляє прекрасні й вартісні фанти. Отсею дорогою просимо всіх Союзовців та українців Шікаґа прийти на цей вечір та розірвати монотонність, яку навівають на нас холодні дні та піст. Маємо також нагоду одержати одну із гарних річей. Попри це своєю приявністю поможемо добрій справі, а саме: половину доходу з цеї забави відділ призначив на викінчення цілоденної української школи при парохії св. О. Николая.

Не забудьте за день 29. листопаду, приходіть на товариську забаву і поможіть добрій справі!

(огол.) І. Подола.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (56)

Але триюмфуючий крик людей-леопардів був іще передчасний. Тарзан іще навіть не зачинав боротьби, а вони вже думали, що мають його у своїх руках. Деякі дикуни підлізали по пневі вгору. Тарзан зсунувся на одну галузь нижче і одним, майже незамітним копненням ногою, струтив дикуна немов горіх униз.

Побачивши це, один з дикуніс, що стояв на землі, напняв свого лука, щоби післати на Тарзана свою затроєну стрілу. Але Тарзан думав скоріше, ніж чорношкірі. Він уже перед тим запримітив намір цього дикуна і кинув у його напрямі линву, закінчену петлею. Линва гарненько залетіла чорному на голову і цілко затіснилася на його тілі.

Ніякий американський „кавбой", ніякий арґентинський „ґавчо" не міг зручніше кинути линви, як це зробив Тарзан. Орудувати линвою було улюбленим спортом Тарзана. Він вправлявся в тому від маленького хлопця і дійшов до небувалої досконалости. Нераз він витворював для розради линвою в повітрі ріжні циркові штучки.

Тарзан затягнув линву тісно на тілі чорного, а потім сіпнув ним угору та почав підтягати до себе. Для сили Тарзана вага чорного не справляла ніяких труднощів. Та в цю хвилю інший чорний заліз ззаду на дерево й підготовляв один трик, який мав обезсилити Тарзана та передати його в руки чорних.